

Anders Dam spår markant økonomisk opbrud: Globaliseringen er begyndt at løbe baglæns

Priser stiger, lønninger udhules og virksomheder trækker produktion hjem. Det er symptomer på, at globaliseringen er begyndt at løbe baglæns, og inflation i niveauet 2- til 4 pct. kan derfor blive en længerevarende tendens, advarer Jyske Banks ordførende direktør.

Siden Anders Dam blev uddannet økonom i 1982 har rentefald dulmet smerten fra de fleste økonomiske tilbageslag. Udsigt til vedvarende højere inflation | Foto: Linda Johansen

AF SIMON LUND CHRISTIANSEN

Offentliggjort: 25.08.22 kl. 08.00

Børn af 90'erne har aldrig levet med inflation før nu, men det gør de nok klogt i at vænne sig til. For verdensøkonomien er gået ind i en ny fase med store konsekvenser til følge for både virksomheder og forbrugere.

I stedet for et globalt fokus på samhandel og samarbejde, som vi har set gennem de seneste 30 år, går økonomien ind i en periode, hvor hver stat og store handelssamarbejder, som for eksempel EU, vil være sig selv nærmest.

Den på mange måder dystre forudsigtelse kommer fra Jyske Banks Anders Dam, der udover at være ordførende direktør også er uddannet økonom. Han mener, vi er vidne til, at globaliseringen er begyndt at løbe baglæns.

”Hvis jeg skal sætte en overskrift på, er det en reversering af globaliseringen. Det betyder alt andet lige, at vi vil få en anden økonomi, og det bliver ikke en økonomi med den reallønsfremgang, vi har været vant til, men det kan godt være vi kan undgå en nævneværdig stigning i arbejdsløsheden,” siger Anders Dam.

Kan forklare økonomisk paradoks

Den 66-årige bankdirektør har ligesom mange fagfæller bemærket det tilsyneladende paradoksale i, at arbejdsmarkedet forsat er brandvarmt til trods for, at der er udsigt til recession og rentestigninger.

Frygten for et økonomisk tilbageslag ville under normale omstændigheder få virksomheder til at skrue ned for produktionen og afskedige medarbejdere. Men det er ikke tilfældet, såfremt virksomhederne i Vesten er i færd med at hjemtage produktionen, og det, mener Anders Dam, er der flere årsager til, at de gør.

”Først var der covid-19, som gav os en forskrækkelse i forhold til forsyningskæder og hvor vi får produceret vores varer. Dernæst er der opstået forsyningsusikkerhed på især energiområdet som følge af Ukraine-krigen, og endelig er der en sikkerhedspolitisk betragtning omkring det forhold, at der er to store autokratier i verden, nemlig Rusland og Kina, der tilsyneladende begge to har geografiske ambitioner,” siger Anders Dam og fortsætter:

”Det er nogle ubehageligheder, vi ikke har været vidne til i mange, mange år, og det betyder, at vi kommer til at skulle producere mere selv i den vestlige verden,” siger han.

Reversering øger omkostningerne

Han peger på, at de seneste 30 års globalisering har været til stor gavn for den danske og international økonomi, for den velstandsudvikling, som blandt andet de danske lønmodtagere har oplevet og for virksomhedernes indtægter.

”En fordel hele vejen rundt,” siger han.

Når danske virksomheder og vore nærmeste samhandelspartnere hjemtager produktionen, vil de fordele blive rullet delvist tilbage. Danske forbrugere vil opleve stigende priser, fordi den danske og europæiske arbejdskraft er dyrere end i eksempelvis Kina og Indien, og reallønsfremgangen vil falde.

”At vi skal producere selv, vil alt andet lige betyde, at det vil være til lavere produktivitet end hidtil, fordi arbejdskraften jo er billigere derude, også korrigeret for produktiviteten. Derfor kan vi få en prisudvikling, hvor vi må leve med inflation på 2 til 4 pct. gennem en længere årrække, mens de her tilpasninger af økonomien skal finde sted,” siger Anders Dam.

Det betyder også på den korte bane, at den funktionelle indkomstfordeling vil ændre sig til fordel for virksomheder, vurderer han.

”Den vil efter min opfattelse ændre sig til fordel for kapitalafkast, fordi det private erhvervsliv vil sende prisstigningerne videre – og måske med et lille nøk opad. Vi vil se mange virksomheder forbedre eller fastholde en ok indtjening i den her periode, mens reallønningerne vil blive presset, fordi lønningerne ikke stiger i samme takt som inflationen, hvilket dog vil presse forbruget.”

Trækker aktivpriser op

På den korte bane forventer han, at priser på aktiver som ejendomme og aktier vil blive ramt i nedadgående retning. Men over tid vil inflationen trække aktivpriserne opad, som det har været tilfældet historisk.

”Så hvis ejendomspriserne falder eksempelvis 20 pct. i de kommende par år, mens inflationen er 2-4 pct. om året, vil det tage nogle år, inden prisfaldet på de eksisterende boliger er indhentet. Det skal man som boligejer kunne stå igennem,” siger han og fortsætter:

”Der vil også være en efterspørgselskomponent, som stiger stærkt i de kommende år i form af den grønne omstilling og frigørelsen af afhængigheden af russisk olie og gas. Den vil pege opad i den samlede efterspørgsel og det samme vil det offentlige forbrug som følge af aldringen af befolkningen samt militær oprustning.”

På et tidspunkt vil økonomien og lønningerne tilpasse sig den nye virkelighed, hvor mere produceres i Danmark og Vesten til højere priser, og efterspørgselskomponenterne vil være anderledes sammensat end i dag. Men det tager år, og undervejs vil der være en konstant fare for, at tilpasningen af lønningerne sker for hurtigt med al for høj inflation til følge, vurderer Anders Dam.

”Danmark kan godt tåle en intern revaluering, men vi skal ikke have for høje lønstigninger, og den skal helst foregå i et roligt tempo. Vi må stå reallønsfald igennem i 2022 og 2023, og så tror jeg, tingene bedrer sig igen, selvom den underliggende inflation forsat vil ligge højere, end vi er vant til,” siger han.

Er du mest af alt bekymret eller fortrøstningsfuld?

”Indtil videre er jeg fortrøstningsfuld, for lige nu lader politikerne markederne arbejde, og det er det bedste, der kan ske. Jeg håber bare ikke, vi havner i en situation, hvor vi får alt for høje lønstigninger, for så kan vi godt stå den her omstilling igennem uden en eksplosion i arbejdsløsheden,” siger Anders Dam.